

Justitiedepartementet
Stockholm 17 december 2025
Diarienummer Ju2025/01907

Yttrande över betänkandet SOU 2025:95 Skärpta villkor för anhöriginvandring inklusive kompletterande förslag daterat 20251212

Flyktinggruppernas Riksråd (härefter FARR), bildades 1988 och är ett partipolitiskt och religiöst obundet nätverk som hjälper och samordnar grupper och enskilda som arbetar för att stärka asylrätten, bland annat genom direktstöd och rådgivning till asylsökande. I FARR:s medlemsföreningar samlas erfarenheter om hur lagen tolkas, vilka som skyddas eller nekas skydd och vilka konsekvenserna blir för dem som berörs. Bland medlemmarna finns också ett antal advokater och flera hundra enskilda medlemmar, varav en del själva har erfarenhet av att vara asylsökande.

FARR har valt att på eget initiativ lämna ett yttrande över SOU 2025:95 inklusive det kompletterande förslaget från regeringen, se under avsnitt 8 nedan.

Yrkanden

- FARR uppmanar regeringen att låta analysera de samlade konsekvenserna av aktuella lagändringsförslag från olika utredningar som berör anhöriginvandring, med särskilt fokus på diskriminerande effekter och barns rättigheter.
- FARR avstyrker att en väntetid införs innan ansökan om familjeåterförening får göras.
- FARR avstyrker att fakultativa bestämmelser görs till huvudregel samt att åtskillnad görs mellan flyktingstatus och alternativ skyddsstatus när det gäller anhöriginvandring
- FARR avstyrker att en tvingande regel införs som kräver vårdnadsskap för att icke gemensamma barn ska ges uppehållstillstånd tillsammans med en förälder
- FARR välkomnar att ett barn ska kunna beviljas uppehållstillstånd som anhörig även om barnet är gift.
- FARR avstyrker att medborgarskap eller permanent uppehållsrätt ska krävas för att uppehållstillstånd ska kunna ges en blivande make eller sambo.
- FARR välkomnar möjligheten till uppehållstillstånd för beroende familjemedlemmar samt unga vuxna som tillhört kärnfamiljen, men yrkar att detta skall vara en generell möjlighet, inte ett undantag.
- FARR avstyrker att försörjningskravet ska tillämpas vid förlängning.

- FARR avstyrker den skärpning av försörjningskravet som föreslås i en kompletterande promemoria från regeringen.
- FARR tillstyrker att fler kategorier ska kunna omfattas av ett särskilt tillstånd då en anknytning upphört men avstyrker att särskild anknytning till Sverige ska utmönstras som grund för fortsatt tillstånd.
- FARR tillstyrker att möjlighet till DNA-analys ska garanteras, men med formulering som innebär att det ska röra sig om test på grund av den sökandes önskemål.
- FARR avstyrker ändring av åldersgränsen för att räknas som barn till arbetstagare om den inte ersätts med andra möjligheter för migrerande arbetstagare att förlänga och permanenta sin vistelse utan att splittra familjerna.

Allmänna synpunkter

Syftet med utredningens förslag att placera regleringen av anhöriginvandring på EU:s miniminivå är i sig problematiskt. Begreppet "miniminivå" applicerat på grundläggande rättigheter riskerar att hamna i strid både med andra internationella åtaganden och med EU-domstolens praxis att gemensamma rättsakter ska tolkas i enlighet med lagstiftarens intentioner och rättsakternas syfte. Försöken att hitta miniminivåer som inte finns definierade i rättsakterna har i vissa avseenden fört utredningen till att låta det som inte är reglerat bli styrande. Begreppet har i det här sammanhanget fått en roll som hamnar i motsättning till övergripande mål som skyddet för familjen och familjelivet, barnets bästa och integrationen.

Problemet kan illustreras av att utredningens sätt att definiera anknytningspersoner och anhöriga utifrån icke-tillhörighet och icke-rättigheter har lett till en extremt svåröverskådlig och i stora delar onödigt kategorisering. Ett exempel är att utredningen valt att skilja ut svenska medborgare och EU-medborgare och ge deras anhöriga en svagare rätt till återförening med motiveringen att de inte omfattas av familjeåterföreningsdirektivet. Syftet med direktivet är dock – enligt preambeln – att ge tredjelandsmedborgare rättigheter och skyldigheter som är jämförbara med EU-medborgares. Dessutom är själva syftet med direktivet att *främja* familjeåterförening – inte att begränsa denna. De begränsningar som tillåts enligt direktivet är i huvudsak sådana som är tänkta att främja integration, såsom ett försörjningskrav. Men ett krav som är utformat för att få färre människor att ansöka om familjeåterförening är inte tillåtet.

FARR vill också påpeka att utredningen genomgående saknar ett barnperspektiv. Flera av förslagen innebär försämringar för barn och barns rättigheter, vilket även lyfts fram i utredningen (s. 369). Barnkonventionen är svensk lag sedan 2020 och har som uttalat syfte att stärka *alla* barns rättigheter, oavsett barnets rättsliga eller sociala status (Prop. 2017/18:186 *Inkorporering av FN:s konvention om barnets rättigheter*). De förslag som nu presenteras i utredningen riskerar att strida mot barnkonventionens diskrimineringsförbud i artikel 2 genom att åtskillnad görs mellan såväl barn som deras föräldrar beroende på deras migrationsstatus. Därutöver görs det i utredningen skillnad på möjligheten till familjeåterförening beroende på om en person är flykting eller

alternativt skyddsbehövande, något som både EU-kommissionen och EU-domstolen har ställt sig kritiska till¹.

Förslagen i utredningen riskerar dessutom att strida mot både artikel 9 och 10 i barnkonventionen, där det anges att barn inte ska skiljas från sina föräldrar utom när det är nödvändigt för barnets bästa respektive att barn har rätt att återförenas med sin familj om familjen har splittrats. Bland annat innebär den väntetid som nu föreslås att barn och föräldrar kommer att hållas åtskilda under en mycket lång tid, något som knappast ligger i linje med barnets bästa. En möjlighet att avstå från att tillämpa väntetiden vid särskilda skäl föreslås, men FARR:s erfarenhet är att sådana ventilregler nästan aldrig tillämpas i praktiken, varför de närmast blir illusoriska. Regleringens utformning, genom kategorier med undantag och undantag från undantagen, innebär dessutom att ett betydande ansvar läggs på enskilda rättstillämpare att tolka och tillämpa lagen på ett sätt som inte leder till diskriminering eller strider mot Sveriges konventionsåtaganden.

FARR konstaterar sammantaget att det innebär ett stort ingripande att splittra familjer på det sätt som flera av utredningens förslag riskerar att göra. En grundläggande utgångspunkt i både internationella konventioner, såsom artikel 16.3 i FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna, och i FN:s arbete med flyktingar och fördrivna personer, är att familjer så långt möjligt ska hållas samman. Detta är även djupt förankrat i det allmänna rättsmedvetandet.

Den som har lyckats fly kan ha lämnat en familj som har stannat kvar för att undvika en farlig flyktväg och därmed fortfarande befinner sig i det hotade området. Det är inte värdigt att Sverige å ena sidan erbjuder skydd, å andra sidan tvingar människor att leva åtskilda från sina familjer under, som det ser ut enligt utredningen, en lång tid framöver.

3 Internationella regler

En lång rad internationella konventioner och regler räknas upp av utredningen, med den uttryckliga motiveringen att man vill tillse att regleringen i Sverige inte ska vara mer generös än vad som krävs. Vi saknar dock en seriös utvärdering av det omvända, nämligen ifall Sverige med nuvarande praxis och med de föreslagna reglerna faktiskt lever upp till åtagandena.

Bland de rättigheter som enligt FARR:s erfarenheter inte självklart kan tillgodoses genom regleringen i Sverige finns den anhöriges rätt till eget uppehållstillstånd efter fem år, snabbhet och effektivitet i beslutsprocesser om familjeåterförening för skyddsbehövande, väntetid för migrantarbetare, barns rätt till båda sina föräldrar och generellt barnets bästa – ett begrepp som är svåröfrenligt med begreppet "miniminivå". Vi ser en tendens att proportionalitetsbedömningar tenderar att slentrianmässigt prioritera statens intresse av en reglerad invandring före barnets bästa eller familjelivet.

¹ Meddelande från kommissionen till rådet och Europaparlamentet, Riktlinjer för tillämpningen av direktiv 2003/86/EG om rätt till familjeåterförening. Bryssel den 3.4.2014, KOM(2014) 210 slutlig; EU-domstolens dom den 12 april 2018 i mål C-550/16, A och S mot Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie, EU:C:2018:248

Familjeliv och privatliv är mänskliga rättigheter. Om de nya förslagen blir verklighet finns det en risk att beslut om familjesplittring kommer att strida både mot Barnkonventionen och mot artikel 8 i Europakonventionen.

5 Vissa andra utredningar och lagförslag

FARR konstaterar att en rad utredningar pågår vars förslag direkt eller indirekt påverkar nyanlända på olika och i värsta fall motstridiga sätt. Det förekommer även förslag som rör ändring av samma paragrafer. En genomgång av de samlade effekterna behövs, inte minst för att undvika diskriminering av kvinnor och personer som på grund av funktionsvariationer eller sin utsatthet som skyddsbehövande kan ha svårt att uppnå de skärpta villkoren.

Exempel på kommande lagändringar som påverkar förutsättningarna för de aktuella förslagen eller har annan inverkan på anhöriginvandringen:

- Förslagen om höjda krav för medborgarskap (SOU 2025:1 samt tillägg i Ju2025/00667) påverkar möjligheten till återförening för personer som inte haft möjlighet att formellt etablera sin relation i hemlandet. Även Migrationsverkets uppdrag att införa ytterligare säkerhetsrutiner för medborgarskap försvårar för denna grupp, genom de markant ökade handläggningstiderna.
- Förslaget om utfasning av permanenta uppehållstillstånd (SOU 2025:31) samt indragning av redan beviljade permanenta tillstånd (SOU 2025:99) påverkar hur kriteriet "välgrundade utsikter att beviljas varaktigt tillstånd" kommer att tolkas, se avsnitt 6.
- Förslagen i utredningen om kvalificering till välfärden (SOU 2025:53) påverkar möjligheten särskilt för vissa barnfamiljer att uppnå försörjningskravet.
- Även förslagen i utredningen om mottagande av asylsökande (SOU 2024:68) kan genom begränsning av asylsökandes rörelsefrihet och förvärvsarbete påverka när försörjningskravet kan uppnås.
- Vandelsutredningen (SOU 2025:33) samt utredningen om utvisning på grund av brott (SOU 2025:54) kan medföra familjesplittring som påverkar barn, även vid mindre allvarliga regelbrott. Därtill kommer regeringens komplettering till vandelsutredningen som gäller just anhöriga.
- Förslaget om förbud mot kusinäktenskap (Ds 2024:20) påverkar möjligheten till familjeåterförening även för äktenskap som ingåtts innan förbudet infördes.
- Med anledning av att rättsakterna i EU:s nya migrationspakt (DS 2025:30) ska implementeras föreslås en rad ändrade definitioner och regler som rör uppehållstillstånd på grund av anknytning.

I vissa fall föreslår olika utredningar ändringar i samma paragrafer, med olika metoder för att identifiera kategorier av sökande.

Vi uppmanar regeringen att, förslagsvis i ett uppdrag till institutet för mänskliga rättigheter eller som en särskild hemställan till lagrådet, låta analysera de samlade konsekvenserna av aktuella lagändringsförslag med särskilt fokus på diskriminerande effekter och barns rättigheter.

6 Krav för att vara anknytningsperson

6.2.3 Personer med tidsbegränsade uppehållstillstånd måste för att kunna vara anknytningsperson ha tillstånd om minst ett år och "välgrundade utsikter att beviljas varaktigt tillstånd", enligt utredningen. Formuleringen om utsikter till varaktigt tillstånd finns även i nuvarande lag och tolkas vanligen som att personen troligen kommer att kunna få permanent uppehållstillstånd. Vad formuleringen kommer att innebära om och när permanent uppehållstillstånd avskaffas för vissa grupper är oklart och kommenteras inte i utredningen. FARR varnar för tolkningen att personen ska ha möjlighet att bli varaktigt bosatt eller att bli medborgare, eftersom båda delarna innebär högre ställda krav än ett permanent uppehållstillstånd - och på grund av id-problematiken ouppnåeliga krav för medborgare i vissa länder.

6.2.5 En väntetid om två år från anknytningspersonens uppehållstillstånd föreslås gälla innan den anhörige ska få inleda ansökan om uppehållstillstånd på grund av anknytningen. Utredningen tar upp en rad förhållanden som talar emot att införa en sådan väntetid, såsom att försörjningskravet redan garanterar en viss integrationsnivå, den emotionella och psykiska belastning som kan följa och familjesplittringens negativa följder för integrationen. Som nämns inledningsvis riskerar väntetiden dessutom att få särskilt negativa konsekvenser för barn. Utredningen redogör också för kommissionens riktlinjer som säger att väntetid enbart får tillgripas av integrationsskäl - således inte till exempel för att inskränka rätten till familjeåterförening - och att tiden bör vara så kort som möjligt, i synnerhet för barn. Vilka fördelarna med väntetiden skulle vara är svårt att utläsa av utredningen, förutom möjligen att väntetid kan ses som anpassning till en slags miniminivå.

Effekten av väntetiden måste bedömas i förhållande till handläggningstiderna och den tid som familjen kan ha varit åtskild under tiden för anknytningspersonens migration, ansökningsprocedur och etablering. För exempelvis krigsflyktingar (vanligen klassade som alternativt skyddsbehövande och därmed inte undantagna från väntetiden) kan den sammanlagda tiden bli orimligt lång. De nya kontroller som föreslås av DNA, vandel och vårdnadskap lär öka handläggningstiden ytterligare. De familjemedlemmar - ofta kvinnor och barn - som befinner sig i hemlandet eller i grannlandets flyktingläger drabbas hårt. Barndomen kan inte skjutas upp.

Formellt påverkar inte en extra väntetid vilka eller hur många som kan få uppehållstillstånd. Det skulle vara en börda som läggs på alla som vill ansöka. Väntetid skulle alltså inte minska antalet sökande om den inte leder till att en del av familjerna helt enkelt ger upp. Det skulle i så fall vara en påtvingad familjesplittring - en ovärdig metod för att minska invandringen, bortsett från att det inte skulle vara en tillåten metod enligt kommissionen.

FARR avstyrker att en väntetid införs innan ansökan om familjeåterförening får göras.

7 Anhöriga som kan beviljas uppehållstillstånd

7.2.1. Utredningen vill göra åtskillnad mellan kategorier som anhöriga till EU-medborgare inklusive svenska medborgare, anhöriga till tredjelandsmedborgare med flyktingstatus, anhöriga till tredjelandsmedborgare med alternativ skyddsstatus och andra. Detta strider både mot internationella konventioner och mot

familjeåterföreningsdirektivets övergripande ambition – att *främja* familjeåterförening och rätten till familjeliv. Som nämns ovan är både EU-kommissionen och EU-domstolen kritiska till att särbehandla flyktingar och alternativt skyddsbehövande, och medlemsstaterna har därför uppmanats att anta regler som ger dessa grupper likvärdiga möjligheter till familjeåterförening, något som tidigare utredningar också har följt. Därutöver bidrar de många snarlika formuleringarna, som syftar till att utesluta olika grupper, till att paragraferna blir onödigt svåröverskådliga och därmed också svåra att tillämpa i praktiken. Än svårare blir de att förstå för de berörda som vill veta vilka rättigheter de har.

Vidare saknas det goda skäl att ge flyktingar och alternativt skyddsbehövande olika rätt till familjeåterförening (och andra förutsättningar) i mottagarlandet. Båda grupperna är erkänt skyddsbehövande juridiskt, och i praktiken ser deras situation ofta mycket lika ut. Exempelvis har UNHCR uttalat att båda grupperna har samma humanitära behov. Det är inte heller nödvändigtvis så att alternativt skyddsbehövandes behov av internationellt skydd är mindre bestående än en flyktings behov, vilket bland annat statistik från förlängningsansökningar till Migrationsverket visar. Det finns dessutom anledning att anta att anhöriga till exempelvis krigsflyktingar i stor utsträckning har ett lika stort skyddsbehov som anknytningspersonen. Det rör sig ofta om hela grupper som är utsatta för våld och förföljelser, även om utvalda familjemedlemmar tar risken att lämna landet först.

Ett särskilt tolkningsproblem skapas genom den nya kategorin "*alternativt skyddsbehövande eller har beviljats uppehållstillstånd enligt 12 kap. 18 § av motsvarande skäl*". Vad som är ett uppehållstillstånd på grund av verkställighetshinder som motsvarar alternativt skyddsbehov riskerar att bli en skönsmässig bedömning, då det inte är en kategori som har använts i beslutsfattandet.

FARR avstyrker att fakultativa bestämmelser görs till huvudregel samt att åtskillnad görs mellan flyktingstatus och alternativ skyddsstatus när det gäller anhöriginvandring

7.2.2 FARR har inga principiella invändningar mot att vårdnadsskap kan krävas för en förälder som söker uppehållstillstånd på grund av anknytning till sin partner, tillsammans med ett barn som inte är gemensamt. Vi anser dock att det är olyckligt att införa en tvingande regel med tanke på de praktiska svårigheter som finns i vissa länder när det gäller att få fram personliga handlingar, samt det faktum att kvinnor inte registreras som vårdnadshavare i alla länder. Detta är vidare problematiskt eftersom det riskerar att försätta kvinnor i en sämre situation än män när kvinnan inte har vårdnaden, trots att hon i praktiken kanske är barnets vårdnadshavare. Utredningens påpekande om andra administrativa svårigheter som redan finns i andra situationer bör inte vara skäl att acceptera ytterligare ett. Hänvisning till en generell ventil som kan ge undantag i "udda och ömmande" situationer vet vi av erfarenhet är helt otillräckligt. Så snart en situation bedöms som någorlunda vanlig är den inte längre "udda" i praxis, varefter alla i samma situation kan nekas.

FARR avstyrker att en tvingande regel införs som kräver vårdnadsskap för att icke gemensamma barn ska ges uppehållstillstånd tillsammans med en förälder

7.2.3. FARR välkomnar att ett barn ska kunna beviljas uppehållstillstånd som anhörig, även om barnet är gift.

7.2.4 Ett exempel på att olika nya regleringar kan få en olycklig samlad effekt är förslaget att en blivande make eller sambo inte ska få flytta till Sverige om inte anknytningspersonen är svensk medborgare eller EU-medborgare. Om anknytningspersonen bara har uppehållstillstånd, permanent eller tillfälligt, så måste paret redan vara gift eller ha bott ihop för att partnern ska få flytta till Sverige. Tillsammans med de kommande reglerna om medborgarskap kommer en sådan flytt att få vänta 8–10 år, åtminstone i de fall flyktingskapet eller situationen i hemlandet inte tillåter dem att gifta sig vid besök. Det kan låta rimligt att endast etablerade relationer ska kunna ge rätt till familjeåterförening. Men efter en viss etableringstid i Sverige och med alla de krav som ändå ställs bör det ändå inte vara förbjudet för utlänningar att bilda familj med den person de önskar. Undantag när giftermål eller sammanlevnad inte kunnat ske på grund av att det inte accepterats i hemlandet är bra men både svårbevisat och otillräckligt.

FARR avstyrker att medborgarskap eller permanent uppehållsrätt ska krävas för att uppehållstillstånd ska kunna ges en blivande make eller sambo.

7.2.5 FARR välkomnar att möjligheten till uppehållstillstånd för nära anhöriga utanför kärnfamiljen vidgas till att gälla även förhållanden som uppstått eller kvarstår i Sverige. Detta handlar i praktiken främst om att hindra de så kallade tonårsutvisningarna. Men utredningen framhåller att det inte är fråga om en generell möjlighet att stanna i Sverige efter myndighetsåldern och argumenterar att unga vuxna får förutsättas leva ett självständigt liv. FARR anser att - i synnerhet när det gäller människor som sökt skydd i Sverige - familjer som fått tillstånd att bosätta sig, tillsammans eller efter återförening, ska betraktas just som familjer. Detta gäller självfallet en äldre släkting som inte kommer att kunna klara sig själv, men bör även omfatta barnen.

Att splittra barnfamiljerna efter deras etablering i Sverige skapar onödiga trauman och framstår dessutom som en dålig investering i ungdomarnas integration och utbildning. Ungdomarnas självständiga liv borde kunna initieras i Sverige, i nära kontakt med familjen. Att tonårsutvisningarna strider mot det allmänna rättsmedvetandet är uppenbart givet de ständigt uppflammande kampanjerna runtom i landet till förmån för enskilda unga vuxna. Vi erinrar om att avskaffande av permanenta uppehållstillstånd för människor som flytt hit, samtidigt som kraven för att bli medborgare skärpts, kommer att försätta allt fler unga vuxna i denna situation, efter längre tid i Sverige. En tidsbegränsad möjlighet att stanna ytterligare en förlängningsperiod för ungdomar som bor hemma och kämpar med skolan kan verka positivt, men blir för de flesta en klen tröst. Allt fler barn kommer att tillbringa sina formbara år i Sverige med vetskap om att det som väntar efter skolans slut inte är vidareutbildning eller jobb här, utan utvisning. Att utlandsfödda ungdomar inte "vill" anpassa sig till Sverige riskerar med rådande lagstiftning att bli en självuppfyllande profetia.

FARR välkomnar möjligheten till uppehållstillstånd för beroende familjemedlemmar samt unga vuxna som tillhört kärnfamiljen, men yrkar att detta skall vara en generell möjlighet, inte ett undantag.

8 Krav på försörjning

De försörjningskrav som finns idag med krav både på bostad och inkomst, är mer än tillräckligt högt satta för att redan nu hindra vissa familjer från att återförenas. Den svenska arbets- och bostadsmarknaden är heller inte jämlik: att hitta en stabil anställning med tillräckligt hög lön och boende för hela familjen är redan nu svårare för många nyanlända än för personer som är födda i Sverige. Kraven gör att familjer som befinner sig utanför Sverige under mycket osäkra och ibland direkt farliga förhållanden tvingas vänta, ibland på obestämd tid, för att få träffa sina familjemedlemmar igen eller splittras i olika länder. Familjen kan tvingas välja vilka som ska återförenas, när lönen inte når Migrationsverkets krav för alla familjemedlemmar. Detta bidrar till stor stress, oro och osäkerhet för familjerna både i Sverige och utomlands, men förvärrar också ofta relationen mellan familjemedlemmarna som tvingas leva separerade mot sin vilja under lång tid.

Familjesplittring på grund av det nuvarande försörjningskravet har haft allvarliga effekter på integration och hälsa och drabbar på ett diskriminerande sätt. Dessa effekter har till exempel beskrivits av Röda Korset i den aktuella rapporten "När lagen skiljer oss åt"². Av rapporten framgår att det knappast rör sig om att inte vilja arbeta utan snarare att ha hamnat i en omöjlig livssituation där inkomstkraven inte kan uppnås, medan framtid och hälsa står på spel samtidigt som de kvarlämnade barnen i hemlandet far illa.

Försörjningskraven bidrar även till att fler barn och vuxna tvingas ut på livsfarliga resor för att söka skydd, i stället för att kunna utnyttja den säkra väg som familjeåterföreningen utgör. En konsekvens av utredningens förslag om försörjningskrav även vid förlängning är att några av de mest utsatta familjerna i samhället fortsätter att leva med risken för splittring.

Det upprepade försörjningskravet sammantaget med förslaget om beroende vuxna familjemedlemmar innebär dessutom en press med motstridiga krav på 18-19-åringar att behöva skaffa arbetstillstånd med ett högt lönekrav, alternativt orsaka att hela familjen utvisas då tonåringens försörjning som vuxen ska räknas in - eller att utvisas på egen hand.

FARR ser inte någon fördel med ett upprepat försörjningskrav. Det finns inte någon vinst varken för individen eller samhället med att splittra familjer som - ofta efter umbäranden - lyckats återförenas och påbörjat sin integration. Vi avstyrker därför att försörjningskravet ska tillämpas vid förlängning.

Kompletterande förslag om skärpt försörjningskrav

En höjning av försörjningskravets nivå med 30 procent till minst 1,3 gånger förbehållsbeloppet, samtidigt som vissa inkomster inte ska räknas framstår som än mer onödigt och destruktivt, då redan dagens krav håller vissa familjer splittrade. Det är särskilt märkligt om a-kassa inte ska räknas då denna ersättning är uttryckligen kopplad till förvärvsarbete.

² Röda Korset 2025: "När lagen skiljer oss åt – Vittnesmål från människor som nekas familjeåterförening på grund av försörjningskravet"

FARR avstyrker den skärpning av försörjningskravet som föreslås.

9 Skäl att neka

FARR har inga invändningar mot att den som utvisas på grund av misshandel av närstående ska kunna förhindras att återkomma som anhörig till den misshandlade personen. Detta under förutsättning att det är möjligt, som anges i förslaget, att väga in sådant som tidsaspekten, hur pass allvarligt brott det rör sig om och hur barn berörs. Vi uppfattar samtidigt att detta är fullt möjligt redan med dagens reglering.

10 Fortsatt uppehållstillstånd vid ändrade förhållanden

FARR konstaterar att den särskilda möjligheten för uppehållstillstånd vid brusten anknytning på grund av misshandel i praktiken har försvunnit ur lagstiftningen. Det är i och för sig välkommet att ett uppehållstillstånd för en anknytning som inte bestått ska kunna följas av fortsatt tillstånd utan att det behöver bero på bevisat våld, men om ett sådant tillstånd inte kan förlängas efter 13 månader ens med hjälp av en anställning får det liten betydelse. Det är olyckligt om en misshandlad part inte längre kan räkna med skydd och det riskerar leda till att utsatta personer (oftast kvinnor) stannar kvar i ett våldsamt förhållande.

FARR finner det också olyckligt att särskild anknytning till Sverige försvinner som grund för uppehållstillstånd. Denna bestämmelse utgör en ventil som har ett annat användningsområde än "udda och ömmande omständigheter" och ger möjlighet att ta hänsyn till enskilda som integrerat sig i Sverige eller har någon annan stark anknytning när fortsatt uppehållstillstånd inte kan beviljas enligt samma grund som det tidigare tillståndet. Det behöver finnas en möjlighet att beakta särskild anknytning för att vederbörlig hänsyn ska kunna tas till privatlivet och rätten till ett oberoende uppehållstillstånd efter viss tid.

FARR tillstyrker att fler kategorier ska kunna omfattas av ett särskilt tillstånd då en anknytning upphört men avstyrker att särskild anknytning till Sverige ska utmönstras som grund för fortsatt tillstånd.

11 DNA-analys

FARR ser det som positivt om DNA-testning görs tillgängligt för fler som har svårt att bevisa föräldraskap på annat sätt. Det skulle dock vara olyckligt om DNA skulle användas för kontroll och för att motbevisa ett reellt eller erkänt föräldraskap. Alla familjeband är inte blodsband - speciellt inte i krigssituationer. Blodsband som bevis går inte heller helt ihop med fokuseringen på rollen som vårdnadshavare som införs i andra paragrafer. FARR tillstyrker därför att möjlighet till DNA-analys ska garanteras, men med formulering som innebär att det ska röra sig om test på grund av den sökandes önskemål.

12 Särskilda personkategorier

Utredningens förslag att barn till arbetstagare enligt nationell lagstiftning ska räknas som barn upp till 18 års ålder, istället för 21 som hittills, är rimligt utifrån att 18-årsgränsen gäller för arbetstagare enligt EU-regler och andra kategorier. FARR anser det ändå olyckligt att utredningen inte har tagit större intryck av de många tragedier som skapats genom de så kallade tonårsutvisningarna. Det skulle behövas en hållbar lösning för familjer som uppfyller kraven för arbetskraftsinvandring att behålla anställningen och bidra till sin egen och Sveriges försörjning utan att splittra familjen. Åldersadekvata lösningar för studenter eller anställning med lägre lönekrav än för vuxna arbetare borde kunna accepteras.

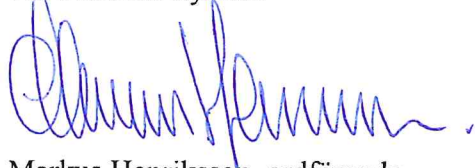
FARR avstyrker ändring av åldersgränsen om den inte ersätts med andra möjligheter för migrerande arbetstagare att förlänga och permanenta sin vistelse utan att splittra familjerna.

Konsekvenser och sammanfattning

Utredningen om anhöriginvandring har haft ett uppdrag att hitta kategorier som inte ska räknas in i familjebegreppet och kunna återförenas. En grupp blev par som inte hunnit gifta sig eller vara sambo och där anknytningspersonen bara har uppehållstillstånd. En annan grupp är barn till arbetskraftsinvandrare, om de fyllt 18. Generellt görs familjeåterföreningen till en mindre absolut rättighet. Utöver det föreslås en rad hinder och kontroller, som två års extra väntetid, fler DNA-tester, vandelskrav, bevis för vårdnadsskap. Dessutom vill utredningen lägga in en återkommande omprövning genom att försörjningskrav ska gälla även vid förlängning. Förslaget från miniminivåutredningen om utmönstring av permanenta uppehållstillstånd kan medföra att fler personer inte kan vara anknytningspersoner under lång tid. Det skulle drabba personer som inte har möjlighet att återförenas någon annanstans och försvåra för föräldrar att behålla kontakt med sina barn.

Två års väntetid innan en ansökan ens kan påbörjas kommer att bli en svår påfrestning för familjer där anknytningspersonen redan kan ha väntat i årtal på uppehållstillstånd. Med utökade kontroller kan handläggningstiderna därefter bli fortsatt långa. När familjerna väl har återförenats kan tonårsutvisningarna väntas fortsätta. Utvisningar av fler familjemedlemmar efter lång tid kan också följa på de utökade försörjningskraven. Sammantaget kan utredningens förslag tillsammans med övriga förändringar de senaste två åren ses som en politik för familjesplittring snarare än att slå vakt om rätten till familjeliv.

För FARR:s styrelse

Markus Henriksson, ordförande